

Dijous: variació consonàntica (II)

(ALDC, III, L 41. *Dijous*)

Com és sabut, tret de *dissabte* i *diumenge*, els noms dels dies de la setmana es basen en les designacions paganes que tenien antigament: *dilluns* < llat. DI(E) LUNAE ‘dia de la Lluna’, *dimarts* < llat. DI(E) MARTIS ‘dia de Mart’, *dimecres* < llat. DI(E) MERCURI ‘dia de Mercuri’, *dijous* < llat. DI(E) JOVIS ‘dia de Júpiter’, *divendres* < llat. DI(E) VENERIS ‘dia de Venus’. En aquest mapa estudiem la diferenciació de la consonant palatal interior. Sembla que hem de partir d’una forma preliterària **di[j]ous* on la [j], augmentat el contacte palatal, hauria passat a [dʒ] (*di[dʒ]ous*), present avui en

val. i punts del nord-occidental, ensordida en [tʃ] en alguns parlars apitxats (*di[tʃ]ous*), i anteriorment desafricat en [ʒ] (*di[ʒ]ous*) a la resta del domini (l’alg. 85 alterna la fricativa i l’africada). Una forma arcaica, escassament documentada, era *jous*, viva actualment a l’Alta Ribagorça sota la forma [tʃows] 87, 94, afí a [χ]ueves 100 (< llat. JOVIS), aquesta d’influència castellana. Compareu les var. palatals amb el PALDC, I, mapa 13, i per al tractament del timbre de la *o*, veg. mapa 272.

Dijous és la forma normativa.

